

مطالعات پایه
تالاب‌های بین‌المللی
آلاگل، آلمانگل و آجی‌گل

گردآوری، بازبینی و نگارش
دکتر مزدک دربیگر

سرشناسه	:	دریگی، مزدک، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مطالعات پایه تالاب‌های بین‌المللی آلاگل، آلاگل و آجی‌گل / گردآوری، بازبینی و نگارش مزدک دریگی.
مشخصات نشر	:	گراگان: انتشارات واژگان سیرنگ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۸۵ ص.
شابک	:	978-622-99338-7-9
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
موضوع	:	تالاب‌ها -- ایران -- گلستان (استان)
موضوع	:	Wetlands -- Iran -- Golestan (Province)
موضوع	:	بوم‌شناسی تالاب -- ایران -- گلستان (استان)
موضوع	:	Wetland ecology -- Iran -- Golestan (Province)
موضوع	:	تالاب‌ها -- ایران -- حفاظت
موضوع	:	Wetland Conservation -- Iran
رده‌بندی کنگره	:	DSR۲۰۴۹ / ۶۸۴۱۳۹۷
رده‌بندی دیویی	:	۹۵۵/۲۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۵۱۸۸

عنوان: مطالعات پایه تالاب‌های بین‌المللی آلاگل، آلاگل و آجی‌گل

گردآوری، بازبینی و نگارش: دکتر مزدک دریگی

ناشر: انتشارات واژگان سیرنگ

ترسیم و روزآمدسازی نقشه‌ها: مه‌دیس یوسف بهلکه

طرح جلد: مینا بیج

عکس جلد: حمزه مسعودی

چاپ نخست: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

صفحات: ۸۵ صفحه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۳۳۸-۷-۹

بر پایه قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان ایران، همه حقوق مادی و معنوی این اثر برای طرح حفاظت از تالاب‌های ایران و اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان گلستان محفوظ است. چاپ‌های بعدی، تکثیر و تولید دوباره این کتاب به‌طور کلی و جزئی و به هر شکل (مانند کپی، صدا و تصویر، نرم‌افزار، وب‌سایت و دیگر موارد) بدون اجازه کتبی، ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

ج	دییاجه
خ	پیش گفتار
۱	محیط طبیعی تالاب‌ها
۳	۱- موقعیت جغرافیایی
۵	۲- منابع فیزیکی
۵	۱-۲- فیزیوگرافی و توپوگرافی
۶	۲-۲- اقلیم
۶	۱-۲-۲- دما
۶	۲-۲-۲- بارندگی
۷	۲-۲-۳- تبخیر
۷	۲-۲-۴- باد
۸	۳-۲- آب‌شناسی
۱۲	۱-۳-۲- تغییرات آب‌شناختی تالاب‌ها
۱۲	۲-۴- زمین‌شناسی و خاک‌شناسی
۱۳	۳- منابع طبیعی
۱۳	۱-۳- پوشش گیاهی
۱۶	۲-۳- زندگی جانوری
۱۶	۳-۲-۱- پلانکتون‌ها
۱۶	۳-۲-۲- ماهیان
۱۸	۳-۲-۳- پرندگان
۲۲	۳-۲-۴- دوزیستان و خزندگان
۲۳	۳-۲-۵- پستانداران
۲۴	۳-۲-۶- گونه‌های شاخص
۲۵	محیط انسانی تالاب‌ها
۲۷	۴- منابع انسانی
۲۷	۴-۱- ویژگی جمعیتی، کار و مهاجرت
۲۸	۴-۲- کاربری زمین و روند تغییرات
۳۰	۴-۳- استفاده از منابع آب و روند تغییرات

۳۲	۴-۴- منابع معیشتی
۳۲	۴-۴-۱- کشاورزی
۳۳	۴-۴-۲- دامپروری
۳۴	۴-۴-۳- شکار و صید
۳۴	۴-۴-۴- صنایع دستی
۳۵	۴-۴-۵- گردشگری
۳۵	۴-۵- منابع آلاینده تالاب
۳۷	۴-۶- عوامل تهدید کننده تالاب‌ها
۳۹	۵- ساختار مدیریتی
۳۹	۵-۱- ساختار مدیریتی سازمان حفاظت محیط‌زیست
۴۰	۵-۲- دیگر ساختارهای مدیریتی
۴۱	۶- طرح‌های توسعه منابع آبه آبریز و اثرگذار بر تالاب
۴۳	منابع برای مطالعه بیشتر
۶۳	شکل‌ها
۷۵	چکیده انگلیسی

تالاب‌ها یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های طبیعی هستند که با وجود داشتن توان فراوان در خدمات اکوسیستمی و نبود جایگزین برای آن‌ها، بیشترین آسیب را از رفتار خودخواهانه انسان دیده‌اند. شگفت آن که این گونه آسیب‌رسانی‌ها همچنان ادامه دارد و بی‌گمان این روند، انسان امروزین را به سرنگونی خواهد کشاند؛ به طوری که امروزه موارد بسیاری از این‌دست را در جای‌جای کره زمین می‌بینیم. بنابراین نیاز است حفاظت از تالاب‌ها به اندیشه‌ای جهانی تبدیل شود و به گفته داگلاس پی. ویلر^۱ که می‌گوید «برای پیش‌گیری از نابودی یک اکوسیستم، باید مانند آن اکوسیستم اندیشید»، بهتر است رویکردهای نوینی در مدیریت تالاب‌ها در پیش گرفته شود. در این راستا، کوشش‌های ارزشمند بسیاری از سوی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی، انجمن‌های تخصصی، سازمان‌های دولتی و مردم‌نهاد در سراسر جهان و از جمله کشور ما آغاز شده است. از این‌رو در سال ۱۳۹۳ خورشیدی، تدوین برنامه مدیریت یک‌پارچه حوضه آبریز مجموعه تالاب‌های بین‌المللی آلاگل، آلمانگل و آجی‌گل، با هدف شکل‌گیری رویکرد مدیریت زیست‌بومی در دستور کار ادب، کل‌حالت محیط‌زیست استان گلستان قرار گرفت و با همکاری دفتر طرح حفاظت از تالاب‌های ایران (با مشارکت سازمان حفاظت محیط‌زیست، برنامه عمران سازمان ملل متحد^۲، و دولت ژان) به سرانجام رسید.

دو نتیجه کلیدی این پروژه عبارت است از: مآل و پایه و طرح مدیریت تالاب‌ها. کتاب پیش‌رو، بر پایه گزارش مطالعات پایه و بر مبنای شناسنامه و دفتر طرح حفاظت از تالاب‌ها گردآوری شده و در حقیقت، شناسنامه تالاب‌هاست که به گردآوری، بازبینی، ویرایش، نگارش و جمع‌بندی پژوهش‌های علمی درباره این مجموعه تالابی می‌پردازد. در اینجا داده‌هایی مانند چهرنگاری (فیزیوگرافی)، عارضه‌نگاری (توپوگرافی)، آب و هوا، دما، بارندگی، آب‌شناسی، زمین‌شناسی، خاک‌شناسی، پوشش گیاهی، زندگی جانوری، ویژگی‌های جمعیتی، کار و مهاجرت، ساختارهای مدیریتی، کاربری زمین و استفاده از منابع آب، گذران زندگی، منابع آلاینده و عوامل تهدیدکننده تالاب‌ها ارائه شده است.

^۱ Douglas P. Wheeler

^۲ UNDP

در این کتاب کوشش شده داده‌های لازم درباره تالاب‌ها به شکل فشرده و کاربردی در اختیار خوانندگان قرار گیرد تا بتواند مرجع ارزشمندی در این باره باشد. همچنین برای نخستین بار، ۲۲۸ منبع معتبر پژوهشی مانند کتاب، پایان‌نامه، مقاله و طرح درباره این تالاب‌ها و حوضه آبریز آن در پایان کتاب معرفی شده است تا علاقه‌مندان برای اطلاعات بیشتر به آن‌ها مراجعه کنند. بنابراین هم کارشناسان، استادان، دانشجویان، مدیران و سیاست‌گزاران می‌توانند از این کتاب بهره ببرند و هم دیگر دوست‌داران این تالاب‌های آبی، زیبا، ارزشمند و حیاتی.

انجام پروژه و نیز چاپ بخشی از یافته‌های آن به شکل این کتاب، بدون همکاری همراهان زیر در هر کدام از بخش‌ها امکان‌پذیر نبود. از این‌رو صمیمانه سپاس گزارم از:

- اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان گلستان: امیر عبدوس (مدیر کل محترم)؛ اسماعیل مهاجر (مدیر کل محترم پیشین)؛ مجتبی حسینی (معاون محترم پیشین نظارت و پایش)؛ امید روشن (معاون محترم پیشین فنی)؛ قاسم حسن‌زاده (معاون محترم توسعه و مدیریت منابع)؛ وحید خیرآبادی (رییس محترم اداره محیط‌زیست دریایی)؛ علی قائمی (مسئول محترم دبیرخانه طرح زیست بومی تالاب‌ها)؛ سحاب میرا (کارشناس محترم پیشین دبیرخانه تالاب)؛ نفیسه سفلائی (کارشناس محترم پیشین محیط‌زیست دریایی)؛ بهران جهان‌شاهی (کارشناس محترم محیط‌زیست دریایی)؛ یوسف بهلکه (کارشناس محترم فنی) و کریم محمدی (رییس محترم اداره آموزش)

- دفتر طرح حفاظت از تالاب‌های ایران: یوسفعلی احمدی (کارشناس محترم فنی) و احمد لطفی (مشاور محترم فنی)

- رمضانعلی قائمی (کارشناس محترم پیشکسوت) و مینا غیجی (گرافیک)

مزدک دُرَبیکی

عضو هیات علمی گروه علوم و مهندسی محیط‌زیست، دانشگاه آزاد اسلامی قائم‌شهر

عضو شورای پژوهش و فناوری اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان گلستان

مشاور فنی طرح تدوین برنامه مدیریت تالاب‌ها

گرگان، پاییز ۱۳۹۷ خورشیدی